

Na temelju članka 31. stavka 3. Zakona o Vladi Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj 150/2011, 119/2014 i 93/2016) Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj _____ 2017. godine donijela

ZAKLJUČAK

1. Priprihvaća se nacrt Sporazuma između glavnog tajnika Ujedinjenih naroda i Vlade Republike Hrvatske: Obveza sprečavanja seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja, u tekstu koji je Vladi Republike Hrvatske dostavilo Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske, aktom KLASA:_____, URBROJ: _____, od _____ 2017. godine.
2. Ovlašćuje se izvanredni i opunomoćeni veleposlanik - stalni predstavnik Republike Hrvatske pri Organizaciji Ujedinjenih naroda u New Yorku i svim njezinim tijelima da, u ime Vlade Republike Hrvatske, potpiše Sporazum iz točke 1. ovoga Zaključka.

KLASA:
URBROJ:

Zagreb, _____ 2017.

PREDSJEDNIK

mr. sc. Andrej Plenković

OBRAZLOŽENJE

Ovim Zaključkom Vlada Republike Hrvatske prihvaća nacrt Sporazuma između glavnog tajnika Ujedinjenih naroda i Vlade Republike Hrvatske: Obveza sprečavanja seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja.

Sporazumom nije pravno obvezujući, a njime potpisnice iskazuju svoju predanost u sprečavanju svakog oblika seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja od strane sudionika mirovnih misija te se, zajedno s glavnim tajnikom Ujedinjenih naroda, obvezuju na iznalaženje mjera odgovornosti, pružanje potpore i pomoći žrtvama te u konačnici, na suzbijanje seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja.

Sporazum je službeno predstavljen na sastanku na visokoj razini 18. rujna 2017. godine, na marginama 72. zasjedanja Opće skupštine Ujedinjenih naroda u New Yorku. Sporazum je do kraja studenoga 2017. godine potpisalo 77 zemalja, a Republika Hrvatska službeno je iskazala namjeru potpisivanja.

Potpisnik predmetnog Sporazuma u ime Vlade Republike Hrvatske bit će izvanredni i opunomoćeni veleposlanik - stalni predstavnik Republike Hrvatske pri Organizaciji Ujedinjenih naroda u New Yorku i svim njezinim tijelima.

Sporazum između glavnog tajnika Ujedinjenih naroda i Vlade Republike Hrvatske: Obveza sprečavanja seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja

Ujedinjeni narodi i njihove države članice putem operacija na terenu obavljaju najvažnije poslove s ciljem održavanja mira i sigurnosti, rješavanja humanitarnih potreba, promocije i zaštite ljudskih prava i doprinosa održivom razvoju. Zajedno smo posvećeni zaštiti slabih, pomaganju potrebitima, očuvanju dostojanstva svakog čovjeka i omogućavanju miroljubivog napretka.

Ujedinjeni narodi prepoznaju važnost potpore koju vaša Vlada pruža aktivnostima Ujedinjenih naroda na terenu, a koja se, među ostalim, očituje u slanju vlastitog osoblja u mirovne operacije i posebne političke misije, financijskoj pomoći očuvanju mira, razvoju ili humanitarnim aktivnostima, ili u bilateralnoj potpori drugim državama članicama.

Prepoznamo da bi norme ponašanja za uniformirano osoblje, vezane za zaštitu od seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja, a koje su usvojili Ujedinjeni narodi i njihove države članice, trebale usvojiti i snage država koje nisu članice Ujedinjenih naroda, a raspoređene su u okviru mandata Vijeća sigurnosti.

Ujedinjeni narodi promiču sva ljudska prava i temeljne slobode za sve ljude te aktivno, cjelovito i ravnopravno sudjelovanje žena u politici, društvu i gospodarstvu, uključujući i u sprečavanju i rješavanju svih sukoba, u postupcima u području pravosuđa i sigurnosti, kao i u razvojnim aktivnostima u širem smislu.

Aktualna izvješća o seksualnom iskorištavanju i zlostavljanju od strane osoblja Ujedinjenih naroda i osoblja država koje nisu članice Ujedinjenih naroda, a raspoređenog u okviru mandata Vijeća sigurnosti, izazivaju našu duboku zabrinutost. Nećemo dozvoliti takvo ponašanje kojim se iskorištavaju ranjive skupine i uništava ljudski život, niti ćemo dozvoliti da takvo ponašanje kalja naš ugled, umanjuje naš doprinos ili šteti našim vrijednostima.

Kako bismo naglasili zajednička nastojanja u sprečavanju seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja, potvrđujemo sljedeća načela:

1. Povelja Ujedinjenih naroda temelj je aktivnosti te organizacije i ponašanja osoblja koje djeluje pod njezinom zastavom. Integritet je osnova službe u Ujedinjenim narodima, a temelji se na poštovanju ljudskih prava i dostojanstva.
2. U okviru naših zajedničkih vrijednosti zahtijeva se da oni koji prihvaćaju privilegij pružanja potpore operacijama Ujedinjenih naroda na terenu budu aktivni posrednici u izgradnji povjerenja te da osiguravaju da to povjerenje ne bude narušeno seksualnim iskorištavanjem i zlostavljanjem.
3. Seksualno iskorištavanje i zlostavljanje suprotno je našim zajedničkim vrijednostima te ćemo poduzeti sve moguće mjere kako bismo podržali pravo svake osobe, bez diskriminacije, da ne doživi seksualno iskorištavanje i zlostavljanje.
4. Promicat ćemo kulturu profesionalizma i dostojanstvene službe, aktivno ćemo raditi na sprečavanju seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja te ćemo u slučaju takvih djela zahtijevati odgovornost našeg vodstva, naših rukovoditelja i zapovjednika, kao i svih pojedinaca koji ne poštuju naše temeljne vrijednosti.
5. U slučaju seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja, naši naponi i briga bit će usmjereni na žrtvu i njezina prava i dostojanstvo; žrtva će imati pravo osnaživanje, na pravovremenu i učinkovitu pomoć kao i na pristup upravnim i sudskim postupcima te pravnim sredstvima.

Ponovno potvrđujemo predanost potpunom provođenju ovih načela i poduzimanju sljedećih konkretnih radnji, ovisno o odgovarajućim kategorijama osoblja koje djeluje na terenu.

A. U ime Ujedinjenih naroda, glavni tajnik obvezuje se:

u okviru potpore i pomoći žrtvama:

- (i) pojačati mjere pružanja pravovremene i sveobuhvatne pomoći žrtvama seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja.
- (ii) imenovati odvjetnika za prava žrtava u sjedištu organizacije Ujedinjenih naroda i odvjetnike za prava žrtava u odabranim misijama na terenu s ciljem koordiniranja strateške vizije za pomoć, zaštitu i potporu žrtvama na razini sustava Ujedinjenih naroda, uključujući mjere olakšavanja potpore žrtvama u pristupu učinkovitim pravnim sredstvima.
- (iii) olakšati prikupljanje, čuvanje i prijenos rezultata DNK analize kao odgovor na traženje pomoći u popunjavanju zahtjeva za utvrđivanje očinstva ili zahtjeva za uzdržavanje djeteta, u skladu s međunarodno priznatim načelima nadzornog lanca.

u okviru nastojanja da se spriječi seksualno iskorištavanje i zlostavljanje:

- (iv) podupirati i poticati osposobljavanje i učenje o načinima sprečavanja i rješavanja problema seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja, uključujući olakšavanjem bilateralne suradnje u području najboljih praksi.
- (v) osigurati sustave provjere za osoblje koje se prima i raspoređuje, kako bi se utvrdila eventualna povijest seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja tijekom rada u Ujedinjenim narodima.
- (vi) s državama članicama i zemljama koje šalju svoje policijske snage u okviru operacija Ujedinjenih naroda na terenu, dogovarati daljnji razvoj mehanizama za pripremu vodećih dužnosnika srednje i visoke razine, uključujući zapovjednike postrojbi.
- (vii) osigurati za sve kategorije i razine osoblja trajno usavršavanje o vrijednostima koje promiču Ujedinjeni narodi, te o normama i zaštiti od seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja.
- (viii) promicati jednaku zastupljenost spolova i osnaživanje žena u zemljama domaćinima, u skladu s našim mandatom, kao i u našim institucijama, uključujući putem ulaganja napora u povećanje osviještenosti, kao dio strategije za postizanje rodne ravnopravnosti u Ujedinjenim narodima i za rješavanje temeljnih uzroka koji mogu dovesti do seksualnog nasilja.

u okviru mjera odgovornosti:

- (ix) podupirati usavršavanje nacionalnih istražnih časnika.
- (x) podupirati bolju kvalitetu istraga i dosljednost svih istražnih tijela, putem razvoja usklađenih istražnih standarda.
- (xi) poduzeti mjere za provođenje istraga u kojima se uzima u obzir osjetljivost djece i žrtava.
- (xii) nastaviti suradnju s državama članicama u njihovim nastojanjima da uklone postojeće prepreke uvođenju stegovnih mjera i/ili kaznenog progona za djela seksualnog

iskorištavanja i zlostavljanja koja su počinili njihovi državljani, uključujući putem eventualno potrebne reforme zakonodavstva.

- (xiii) nastaviti suradnju s odgovarajućim tijelima država članica kako bi se u slučaju vjerodostojnih tvrdnji o seksualnom iskorištavanju i zlostavljanju omogućilo dobro sudovanje, u skladu s primjenjivim pravnim okvirom.
- (xiv) preispitati i predložiti promjene pravila dodjeljivanja medalje Ujedinjenih naroda kako bi se učvrstilo dostojanstvo operacija Ujedinjenih naroda.
- (xv) istražiti načine prepoznavanja izvrsnosti vodstva u ponašanju i disciplini.
- (xvi) identificirati i pokrenuti sustavni mehanizam za dijeljenje i širenje najboljih praksi država članica i stečenih iskustava u pogledu zaštite od seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja.

B. Djelujući u skladu sa svojim obvezama iz nacionalnog i međunarodnog prava, Vlada Republike Hrvatske obvezuje se:

u okviru potpore i pomoći žrtvama:

- (i) surađivati s Ujedinjenim narodima u njihovim nastojanjima i aktivnostima povezanim sa zaštitom žrtava te pomoći i potporom žrtvama, uključujući suradnju s odvjetnikom za prava žrtava.
- (ii) odrediti nacionalne kontaktne točke kako bi se žrtvama i njihovim pravnim zastupnicima izravno olakšalo podnošenje i obrada zahtjeva za utvrđivanje očinstva i zahtjeva za uzdržavanje djeteta protiv njihovih državljana, te kako bi se u takvim slučajevima ostvarila suradnja s Ujedinjenim narodima.

u okviru nastojanja da se spriječi seksualno iskorištavanje i zlostavljanje:

- (iii) poduzeti mjere za provjeru osoblja imenovanog ili poslanog u službu u Ujedinjene narode, u skladu s politikom provjere osoblja Ujedinjenih naroda s obzirom na poštivanje ljudskih prava.
- (iv) formalno potvrditi da uniformirano osoblje ranije nije bilo vraćeno u domovinu zbog stegovnog prijestupa ili da mu nije bilo zabranjeno sudjelovanje u aktualnim ili budućim misijama Ujedinjenih naroda zbog drugih razloga povezanih s teškom povredom dužnosti.
- (v) omogućiti svojem osoblju da prije rasporeda i stupanja na rad polazi opsežnu obuku o zaštiti od seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja te dostaviti Ujedinjenim narodima potrebne potvrde za osoblje koje će biti raspoređeno.
- (vi) surađivati s Ujedinjenim narodima s ciljem daljnjeg razvoja mehanizama za profesionalni razvoj uniformiranog osoblja, posebno zapovjednika.
- (vii) nastojati u zapovjedništvo u mirovnim operacijama raspoređivati zapovjednike s prethodnim iskustvom u području očuvanja mira ili s potrebnim znanjem, vještinama i iskustvom te od njih zahtijevati da izrade posebne planove i programe za sprečavanje seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja tijekom operacija, u skladu s mjerodavnim politikama i normama Ujedinjenih naroda.

- (viii) bilateralno surađivati s državama članicama radi pružanja potpore njihovom djelovanju u okviru operacija Ujedinjenih naroda na terenu, u skladu s normama ponašanja Ujedinjenih naroda.
- (ix) utvrditi i provoditi mjere kojima bi se osigurali odgovarajući životni i radni uvjeti za osoblje, posebno ono raspoređeno na udaljene lokacije.
- (x) promicati jednaku zastupljenost spolova i osnaživanje žena kao dio strategije s ciljem ostvarenja rodne ravnopravnosti osoblja koje djeluje u okviru Ujedinjenih naroda i uklanjanja temeljnih uzroka koji dovode do seksualnog nasilja.

u okviru mjera odgovornosti:

- (xi) osigurati da nacionalni istražni časnici provode istrage o navodnom seksualnom iskorištavanju i zlostavljanju u skladu s najvišim standardima neovisnosti, nepristranosti, preciznosti, pravovremenosti i transparentnosti.
- (xii) osigurati da nacionalni istražni časnici imaju dovoljno iskustva ili stručnosti kako bi se pridržavali relevantnih pravila i postupaka koji bi omogućili kaznenu odgovornost u skladu s nacionalnim zakonodavstvom.
- (xiii) poduzeti mjere za provođenje istraga u kojima se uzima u obzir osjetljivost djece i žrtava te omogućiti žrtvama i svjedocima potrebnu zaštitu tijekom istraga i sudskih postupaka.
- (xiv) sudjelovati u istragama navodnog seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja, koje zajednički provode nacionalni istražni časnici i određena istražna tijela Ujedinjenih naroda, ovisno o slučaju i u skladu s nacionalnim procedurama.
- (xv) smatrati zapovjednike odgovornima za disciplinu i red članova njihovih kontingenata i formiranih policijskih jedinica te za propuste ako se osobe pod njihovim zapovjedništvom ne pridržavaju normi ponašanja Ujedinjenih naroda.
- (xvi) pobrinuti se da se u administrativnim pravilima, uredbama ili kodeksima koji se primjenjuju na djelatnike policije i vojske aktivne u mirovnim operacijama Ujedinjenih naroda, svi oblici seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja izričito prepoznaju kao povreda dužnosti za koju se izriču sankcije razmjerne nacionalnim sankcijama.
- (xvii) poduzeti sve potrebne korake, prema potrebi, za primjenu stegovnih mjera i/ili pokretanje kaznenih postupaka kako bi se državljane pozvalo na odgovornost za djela seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja na temelju nacionalnog pravnog okvira, bez obzira na to uključuju li takva djela civilno osoblje Ujedinjenih naroda koje ima državljanstvo predmetne države članice ili osoblje koje je ta država članica uputila, te osigurati provođenje svih takvih mjera.
- (xviii) raditi na uklanjanju eventualnih prepreka za kazneni progon kaznenih djela koja uključuju seksualno iskorištavanje i zlostavljanje koje su počinili njezini državljani, uzimajući prema potrebi u obzir reformu zakonodavstva, uključujući situacije u kojima su pojedinci koji su počinili ta djela napustili nacionalnu službu, te uklanjati sve prepreke pružanju učinkovitih pravnih sredstava žrtvama seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja koje su počinili njezini državljani za vrijeme sudjelovanja u mirovnim operacijama Ujedinjenih naroda.
- (xix) osigurati provođenje svih odgovarajućih stegovnih i pravnih odluka te pravnih sredstava.

- (xx) testirati uzorke DNK u vezi sa zahtjevima za utvrđivanje očinstva i zahtjevima za uzdržavanje djeteta ili istragama povezanim sa seksualnim iskorištavanjem i zlostavljanjem, u skladu s nacionalnim postupanjima, radi potpore relevantnim postupcima pokrenutim pred odgovarajućim tijelima. Ujedinjeni narodi će državi članici na zahtjev u tu svrhu nastojati pružiti pomoć.
- (xxi) razmotriti uvođenje dodatnih preventivnih mjera prije raspoređivanja, s ciljem jačanja odgovornosti.

Iako nije pravno obvezujući dokument, Sporazum je izjava o zajedničkoj namjeri Ujedinjenih naroda i država članica potpisnica da se stane na kraj zlu seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja u operacijama Ujedinjenih naroda.

Za Vladu Republike Hrvatske

Za Ujedinjene narode

António Guterres
Glavni tajnik